

פניני הפרשה

בהעלותך

עלון מס' 1141

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

חביבות המצוות

ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' – כתב רש"י בשם הספרי: "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. נשאלת השאלה וכי עולה היה על דעתנו שאהרן קדוש ה' ישנה ח"ו כמלוא נימה מציווי ה'?" מה השבח הגדול בזה שלא שינה, עד שצריך לכתוב זאת במפורש בפסוק? ועוד, למה לא נאמר שבחו זה בשאר מעשה הקרבנות והקמרת הקמורת?

מבאר האור החיים הקדוש שעיקר הכוונה ב"ויעש כן אהרן" אינה רק על עצם הדלקת הנרות, כי התורה מוסיפה "ויעש וגו' אל מול פני המנורה העלה נרותיה", אפילו שהדבר נאמר כבר בציווי. ללמדנו שאהרן הכהן התעסק בהכנת המנורה והיה מכין את הנרות מקנחם ומתקנם כדי שהמנורה תיראה כחדשה, וזה שבחו של אהרן, שלא רק עשה את ההדלקה שהיא המעלה והכבוד שה' כיבדו, אלא עשה את כל מעשה המנורה לעשות את מצוות ה', כמו שנאמר "לעשות רצונך אלוקי הפצתי". למרות שאהרן הכהן היה עסוק בצרכי ציבור ובהבאת שלום בין אדם לחברו, בכל זאת דאג להכנת המנורה בחביבות ובשמחה של מצוה.

והרמב"ן כתב בביאור "ויעש כן אהרן", שאף שהמצוה כשרה בבניו, היה מזדרז בעצמו במצוה זו הרומזת לדבר עליון וסוד נשגב.

*

מסופר על דין תורה מעניין שבא לפני הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל: נהג הסעות שמסיע ילדים לתלמוד תורה, היה לו מלווה שהיה מוריד את הילדים ושומר עליהם בזמן הנסיעה. ומדי פעם התגלע ביניהם ויכוח: מי יפתח את דלת הטנדר כדי שהילדים ירדו לתלמוד תורה. עד שבאו אל הרב לשטוח טענותיהם. התפלא הרב ואמר: עוד לא ראיתי מימי ויכוח בשפותחים את ארון הקודש, שאחד יאמר לחברו קשה לי לפתוח, תפתח אתה! אלא להיפך מתווכחים מי יזכה לפתוח, ולכם הרי יש כאן זכות לפתוח את הדלת לילדי תשב"ר שיזכו ללמוד תורה, והרי זה כפתיחת ארון הקודש! אחרי ששמעו את הסתכלות הרב על הענין, הסתיים הויכוח ועשו זאת בשמחה.

יחיד ומיוחד	עצה טובה
<p>מחבר ששלושים ספריו נקראו בשמות שמוזכר בהם שמות איברים בגוף</p> <p>מרגן החיד"א זצ"ל. אומרים שהוא ראה בכך תיקון לכל אבר ואבר. ואלו שמות הספרים: ברכי יוסף, דבש לפי, זרוע ימין, הדיא דארמותא [חזה התנופה], חדרי בטן, חיך מתוק, טוב עין, יעיר אוזן, כף אחת, לב דוד, מורה באצבע, מצח הרצון, מראה העין, מרפא לשון, עין זוכר, פאת הראש, פה אחד, פני דוד, פס ידא, פתח עינים, פתוחי חוטם, צוארי שלל, צפורן שמיר, קורא בגרון, קשר גודל, ראשי אבות, ראש דוד, שיורי יד, שמחת הרגל, שפה אחת.</p>	<p>התורה חסה על ממונם של ישראל. מדי שנה כדאי לבדוק איך ניתן לשפר ולהוזיל את הוצאות הביטוח, המשכנתא, ותשלומי חברות הסלולר וכדומה. השוק דינמי, וההפרשים יכולים להגיע לאלפי שקלים לטובתכם.</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"זקני עמי הארץ שאינם בעלי תורה, כל זמן שמזקינין ורוצים לתקן עצמם ולשוב בתשובה, דעתם מטרפת עליהם, שבאים להם מחשבות זרות והרהורים רעים שמבלבלים דעתם, ואינם יכולים להסיר אותה מחשבה, דקודם לכן בימי בחרותם היו מתעסקים בענייני העולם ולא יתעסקו במחשבות, מה שאין כן עכשיו דלא יבצר מלבוא מחשבות כיון דבטלים ממלאכתם. לא כן בעלי תורה דכל זמן שמזקינין דעתם מתיישבת עליהם, ואי משום איזה מחשבה מזדמנת לעתים רחוקות יכולים לבטלה על ידי שיתעסקו בתורה".

(מגיד חדשות" ח"י עמ' רס"א)

ולקחו פר בן בקר וגו' ופר שני בן בקר תקח לחטאת – ליישב שינוי הלשון דברי שא נקט ולקחו דמשמע הלויים עצמם ובסיפא נקט תקח דמשמע משה יקח עבורם, נראה לכאור כי כיון שהלויים הוצרכו כאן לתגלחת כמצורעים, והיינו טעמא כיון שהם באו במקום הבכורות לכפר על מעשה העגל הנקרא זבחי מתים, ומצורע חשוב כמת, ולכן אם היו לוקחים הלויים עצמם פר לחטאת היו ישראל חושבים שגם הם חטאו בעגל, ולהוציא מלבם אמר הקב"ה למשה שיקח הוא עבורם. וכעין זה פירשתי בפרשת תצוה על הפסוק וזה הדבר וגו' לקח פר אחד וגו' (שמות כ"ט א'). ע"ש. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

והאיש הלל עניו מאור

שענוותם של בית הלל גרמה. לא רצו להתפאר ולו פעם אחת שידם גברה על בית שמאי, אלא ברמז: "לאחר שהודו...", והקורא יבין מתוך הרשימה המנויה במסכת עדיות פרק א' שאין זו מופיעה ביניהם, שהפעם היתה ידם של בית הלל על העליונה, אך להדגיש זאת, חלילה וחס...

ומה קיבל הלל תמורת ענוותנותו? זכה הלל למה שלא זכה שום אדם בעולם - הלכה כבית הלל בכל מקום. הלל עצמו נזכר אצלנו באהבה ובחיבה כליל פסח "זכר למקדש כהלל הזקן" וכו', אף שמבחינת ההלכה לכאורה יחיד ורבים הלכה כרבים. אחת לשבע שנים נזכרים בתקנת ה"פרוזבול" שלו. תלמידו הגדול יונתן בן עוזיאל ותלמידו הקטן רבן יוחנן בן זכאי.

הלל גם זכה להקים ארבעה עשר דורות של נשיאים, שכיחנו במשך כ-400 שנה. כמעט כמו דוד המלך ע"ה שמלכותו נמשכה לזרעו אחריו כ-400 שנה עד סוף ימי בית ראשון. הלל זכה שדור שביעי שלו היה רבנו הקדוש מסדר המשנה, שהיא יסוד התורה שבעל פה שבידינו, ובלעדיה היתה חלילה משתכחת תורה שבעל פה מישראל. והלל האחרון - דור י"ד להלל הזקן - אשר עמו תמה הנשיאות מזרע הלל, עמד ועשה מעשה שאירגן את עם ישראל כולו לקהילה אחת, בזה שיסד את חשבון העיבור.

וממי ינק הלל את סבלנותו ואהבת השלום שלו? מאהרן הכהן. בספר "בית נאמן" (שמות ד, טז) הביא מה שכתב בסדר הדורות (סדר תנאים ואמוראים עמ' 110) שהלל היה ניצוץ אהרן הכהן. ורמז זאת מרן שליט"א בפסוק שנאמר על אהרן "הוא יהיה לך לפה" ר"ת הילל.

כחלק מאהבתו את הבריות, ידע הלל להכיר במעלתו וייחודו של כלל ישראל גם אם מדובר באנשים פשוטים. מרן שליט"א בספרו "אסף המזכיר" (ערך הלל) רומז "הלל" ר"ת הנח להם לישראל, שכן אמר הלל הזקן בפסחים (דף ס"ו ע"א) "הנח להם לישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם". ע"ש.

על מעשיו ודבריו של הלל הזקן, חופפת רוח של נעימות וסבלנות, ענוה אהבת השלום ובריחה ממדון. בספרו "קובץ מאמרים" ח"א (עמ' נ"ז) מביא מרן הגר"מ מאזוז שליט"א מספר דוגמאות לענוותנותו של הלל הזקן: הוא הלל שאמר (אבות פ"א מ"ד): "וכשאני לעצמי מה אני". הוא שאמר "השפלתי היא הגבהתי, הגבהתי היא השפלתי" (שמות רבה פרשה מ"ה). הוא שעמד בנסיון לצאת שלש פעמים מתוך בית המרחץ בערב שבת, ולשבת בסבלנות לשמוע את שאלותיו של אותו קנטרן (שבת דף ל"א ע"א).

ואת מדה זו הוריש לבניו ותלמידיו אחריו, ובזכות אותה ענוה, זכו שנקבעה הלכה לדורות כבית הלל, כדברי הגמרא בעירובין (דף י"ג ע"ב).

מרן שליט"א מביא שם דוגמא נפלאה ליחסי בית שמאי ובית הלל: ידועים לנו כמה מקרים שהתווכחו אלה עם אלה וחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי (מנויים בעדיות פרק א' משנה י"ב, עד סוף הפרק). ישנה פעם אחת שקרה להיפך שבית שמאי הודו לבית הלל, והיא מובלעת במשנה (תרומות פרק ה' משנה ד'). וכך לשון המשנה: "סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורה, בית שמאי אוסרים ובית הלל מתירין. אמרו בית הלל לבית שמאי: הואיל וטהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכהנים, מה טהורה עולה אף טמאה תעלה. אמרו להם בית שמאי: לא, אם העלו החולין הקלים המותרין לזרים את הטהורה, תעלה תרומה החמורה האסורה לזרים את הטמאה? לאחר שהודו, רבי אליעזר אומר: תירום ותשרף, וחכמים אומרים: אבדה במיעוטה". הקורא הפשוט מבין שלאחר תשובתם של בית שמאי, בית הלל הם שחזרו והודו לבית שמאי, כרגיל. לולי הירושלמי שהיה לנו, שהסביר שם שחסרה במשנה תשובתם של בית הלל לבית שמאי, ו"לאחר שהודו" חוזר על בית שמאי שהודו לבית הלל, ולא נמצא בשום מקום בעולם שיחזרו בית שמאי לדברי בית הלל אלא בכאן (הרמב"ם בפירוש המשניות שם). למה נכתבה המשנה בסגנון מטעה לכאורה? מסביר מרן שליט"א

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

איפה הקו האדום שלך?

אתם שרק את עיירתנו הקטנה הוא רוצה לכבוש? בודאי שלא! אלא מאחר שהיישוב בו אנו מתגוררים משמש כדרך מעבר נוח מן הים השחור אל יתר מדינות אירופה, מתוך ראייה אסטרטגית רוצה היטלר שנמסור לו את המקום שלנו, וכך תהיה הדרך פתוחה בפניו אל כל יתר המדינות שאותם הוא מעונין לכבוש. לכן! סיים ראש העיירה את דבריו, אני מודיע כאן לכולכם שאם ברצוננו לעצור את היטלר ולמנוע ממנו לפרוץ דרך לכל המדינות המאוימות על ידו, מחויבים אנו לעוצרו כבר כאן בשערי העיירה שלנו!

המשיך הגר"י גלינסקי לספר לאותו יהודי: שמעתי את דבריו של הגוי ההוא ראש העיירה והתפעלתי עד מאוד. כאשר חזרתי אל ראש הישיבה שלי בנובהרדוק, הודעתי לו שאישור טאבו לא השגתי, אבל מתנה אחרת יש לי בשבילי. לתמיהתו מהי המתנה? ! סיפרתי לו את מה ששמעו אזניי מפי ראש העיירה הגוי, תוך שאני מטעים את הלקח הרוחני שלמדתי ממנו. אם רוצים למנוע מהאויב שבמקרה זה הוא היצר הרע להשתלט עלינו ולהכשילנו בעבירות מסוימות, הרי שעלינו לעצור אותו הרחק הרחק מאיתנו... כי אם ניתן לו להשתלט על המקום המרוחק דהיינו על העבירות הקלות, מהר מאוד הוא יגיע אל העבירות הגדולות והמסוכנות. היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך עד שהולך ועובד עבודה זרה. וזהו "גדר" שהציבו חז"ל בגזרותיהם.

כשסיימתי לספר את הסיפור ליהודי שישב לידי באוטובוס, פניתי אליו ואמרתי לו: אם הקו האדום שלך הוא לא להיות גוי, הנך חייב להציב מחסום הרבה הרבה לפני כן. כי אם לא תעשה כך ותעבור על כל העבירות שבתורה בשאט נפש ותבקש לשמור "רק" על הגדר הזה שלא להיות גוי, לא תצליח לעמוד בכך, ובסופו של דבר תגיע לתהום הנשיה אל החמור מכל.

סיפר הגאון רבי יעקב גלינסקי שליט"א: ישבתי פעם באוטובוס על יד יהודי שאינו שומר תורה ומצוות, וראיתי שהוא מעונין לפתוח עמי בשיחה. כדי שלא אצטרך לשמוע דברי הבל ורעות רוח, הקדמתי אותו ופתחתי אני בשיחה, אמרתי לו שלכל יהודי צריך להיות קו אדום ביהדותו, שאותו הוא לא יחצה בשום פנים ואופן. מהו הקו האדום שלך? שאלתי. היהודי הופתע מהשאלה הלא צפויה, הרהר זמן מה ואחר כך השיב: הקו האדום שלי הוא לא להמיר את יהדותי בשום אופן... "גוי אינני רוצה להיות!" אמר בנחרצות.

מששמעתי את תשובתו, הבנתי באיזה מצב רוחני נחות וירוד הוא נמצא, וביקשתי ממנו שיאזין לסיפור שחוויתי בעצמי בימי נעוריי.

בתקופה שלפני פרוץ מלחמת העולם השנייה - כך סיפרתי - שלחני ראש הישיבה שלי בשליחות חשובה אל משרדי הממשלה כדי לסדר את עניין הטאבו עבור בנין ישיבת נובהרדוק. ראש הישיבה חשש שכיון שהימים הם ימי מלחמה, ירצו האויבים לנשל אנשים ומוסדות מבתיהם, והראשונים שינזקו מכך יהיו אלה שאינם מצוידים באישור רשמי שהבנין בבעלותם. השליחות לא יצאה לבסוף אל הפועל, בגלל התקפה עזה של צבאות האויב על פסי מסילת הברזל של הרכבת שבה נסעתי. נאלצתי לשוב על עקבותי כלעומת שבאתי ולחזור לישיבה בלא כלום.

אבל בהיותי כבר על אם הדרך חזרה, הבחנתי בהתקהלות גדולה בשעריה של עיירה אחת והחלטתי לברר את סיבת ההתקהלות. והנה משהתקרבותי למקום, ראיתי שראש העיירה עומד על כסא גבוה ונואם לפני תושבי המקום. הטיתי אזני כאפרכסת ושמעתי שהוא מזהיר את התושבים מפני תכניות הכיבוש של היטלר יש"ו, ומיידע אותם שצבאות הכיבוש הגרמניים דרשו למסור לידיהם את העיירה. ואז זעק האיש בפני האזרחים המקומיים: וכי סבורים

לאחר שאזל מן השוק

הופיע הספר

הכתב והמכתב ח"א

במהדורה חדשה ומתוקנת בתוספת עשרות כללים ועצות חדשות

כעת ניתן להשיג את שני הכרכים בטל' 052-7654216

הפצה ראשית: אור החיים

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(פתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שנתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: האם לילדים פנים אפשר לקרוא בשם לפני הברית, כדי שיהיה אפשר להתפלל עליהם או לצורך רישום במשרדי הממשלה?

תשובה: מנהג הספרדים לא לקרוא שם עד הברית – ומקורו בתורה, שלא נקרא שמו של אליעזר בנו של משה רבנו ע"ה עד אחר הברית, ולכן לא נזכר שמו בפרשת שמות עד פרשת יתרו (עיין לאבן עזרא שמות ד' סוף פסוק כ"ד בשם רב שמואל בן הפני, ובבית נאמן שם ובתחילת פרשת תצוה). ועוד סמך לזה שכמעט תמיד פרשת תצוה נקראת בין ז' באדר לי"ד באדר (חויץ מסימן זח"א או זח"ג, שפרשת תצוה נקראת בט"ו באדר או בט"ז באדר ראשון), דהיינו בין לידת משה רבנו ע"ה ליום ברית מילה שלו. ולכן לא נזכר שמו בפרשה, לפי שאין קורים שם לילד עד אחר המילה ודו"ק. וזוהו דוקא לדעת האומרים שמשה רבנו נולד בו' באדר ראשון, אך לדעת האומרים שנולד בו' באדר ב' בשנה מעוברת, כבר קראו פרשת תצוה באדר ראשון].

שאלה: נפל או תינוק שנפטר רח"ל, האם יש תפלה מסוימת שאומרים בשעה שנותנים לו שם? תשובה: שיזכה לקום בתחיית המתים עם כל מתי ישראל.

שאלה: מה כדאי יותר לעודד תלמידים – לשנן משניות בעל פה, או להכין הפרשה בטעמיה מתקון סופרים? תשובה: תקון סופרים עדיף (כך אמר הגר"א, שבתורה שבכתב יש ללמוד את הלשון בע"פ, ובתורה שבעל פה יש לזכור את התוכן. הובא בספר עליות אליהו).

שאלה: ישנו הורה שילדיו מתהנכים אצלנו בת"ת ומסרב לשלם שכר לימוד, בטענה כי משרד החינוך מממן את עלויות למודי ילדיו במסגרת חוק חינוך חובה. האם אפשר לכפות עליו לשלם בטענה שמנהג המקום שמשלמים שכר לימוד?

תשובה: אם המורים בת"ת מקבלים משכורת מעל מה שמשלם משרד החינוך מכל סיבה שתהיה (אם מפני לימודים אחרים או מסיבה אחרת), חייב האב להשתתף במימון. כמובן יש להתחשב ביכולתו ובממונו. ואם הוא חי בדוחק – אפשר לסמוך על הפוסקים שמעל גיל שש ישלם הוצאות בניו לת"ת מכספי מעשר.

שאלה: בגמרא ברכות (דף ס' ע"ב) מובא שלפני שנכנסים לבית הכסא אומרים "התכבדו מכובדים". מרן השלחן ערוך (סי' ג' ס"א) מביא שהיום לא נהגו לאומרו, ואילו לפי דעת האריז"ל גם היום יש נוהגים לאומרו. מה דעת כת"ר שליט"א בדבר? תשובה: אבותינו ורבותינו נ"ע לא נהגו לאומרו, ועליהם אנו סומכים.

שאלה: מי שהיה רגיל בצאתו מבית הכסא ליטול ידיו בכלי בהושבו שכן הוא מעיקר הדין, וכעת נתברר לו שהוא חומרא בעלמא. האם עליו לעשות התרה? תשובה: אין צריך (ש"ע יו"ד סי' רי"ד).

שאלה: בביתנו יש בחדר הורים שירותים ואמבטיה, ושמעתי ממקובל אחד שלא טוב הדבר, הואיל ויוצאים מזיקים מהשירותים והאמבטיה (כי אין מזוזה בפתח שתמנע מהם להכנס לחדר). מה דעת כת"ר שליט"א? תשובה: אין בזה כלום, כי מעיקר הדין בית הכסא דיין דינו כבית הכסא דפרסאי, וכל שכן כשהוא סגור.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה

לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל